

A Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 2008. április 25-i ülése 19. sz. napirendi pontja.

Beszámoló a Tolna Megyei Gyermekvédelmi Igazgatóság tevékenységéről

Előadó: Farkas Rita, igazgató

Az előterjesztést előzetesen tárgyalta az Ifjúsági és Sport Bizottság.

Tisztelt Közgyűlés !

Legutóbb a Közgyűlés Ifjúsági és Sport Bizottsága 2007. április 3-i ülésén fogadta el az intézményünk tevékenységéről szóló beszámolót.

Tolna megyében korábban több gyermekotthon működött, önálló volt a Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat, amely működtette a nevelőszülői hálózatot. A Közgyűlés által 1999-ben elfogadott gyermekvédelmi koncepció tartalmazta a gyermekotthonok összevonását és a nagy létszámú gyermekotthonok kiváltását lakásotthonokkal. A koncepció végrehajtása megtörtént, Tolna megyében a gyermekvédelmi szakellátásról 2006. augusztus 31. óta egy intézmény – a Tolna Megyei Gyermekvédelmi Igazgatóság – gondoskodik. Az integrált intézmény nyújtja a gyermekvédelmi szakszolgáltatást, működteti a szakértői bizottságot, a nevelőszülői hálózatot és a gyermekotthonokat. A múlt évben az előzőleg kialakult szakmai, szervezeti egységek – mindennapos munkájuk mellett – keresték az együttműködésben rejlő előnyöket, és a „nagy intézmény” hátrányait szakmai munkával, a kommunikáció javításával igyekeztek kompenzálni.

A Gyermekvédelmi Igazgatóság a Közgyűlés 135/2007. (XII. 21.) közgyűlési határozatával elfogadott Alapító Okiratában meghatározott feladatai szerint végzi munkáját. Az Alapító Okiratban engedélyezett ellátotti létszám a gyermekotthoni hálózatban 253 fő, a nevelőszülői hálózatban 400 fő, amelyből 50 külső férőhely. Az intézmény 19 működési engedéllyel rendelkezik, négy lakásotthon kivételével valamennyi rendelkezik határozatlan idejű működési engedéllyel. A 8. sz. gyermekotthoni egység lakásotthonainak működési engedélyei a személyi feltételek hiányossági miatt ez év augusztus 31-éig szólnak.

1. Az intézményben ellátott feladatok

A Tolna Megyei Gyermekvédelmi Igazgatóság látja el a megyében a gyermekvédelmi szakellátási feladatok – gyermekvédelmi szakértői bizottság működtetése, területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás, otthon nyújtó ellátás – teljes körét. Az egyes tevékenységformák szakmai egységekbe szerveződnek, melyek élén szakmai vezető áll.

A szakmai feladatellátás mellett az intézmény gazdasági egysége szekszárdi központjából végzi a megye teljes területére kiterjedő műszaki és pénzügyi feladatokat, valamint a munkaügyi ügyintézt.

A dolgozók az összevonást követően a 2007. évet már egységes szakmai elképzelésekkel, összeszokott-összehangolt munkamódszerekkel kezdték meg. Folyamatosan formálódik az egyes szakmai egységek közötti egyeztetés rendszere, egységesebbé tettük a szakmai dokumentációt.

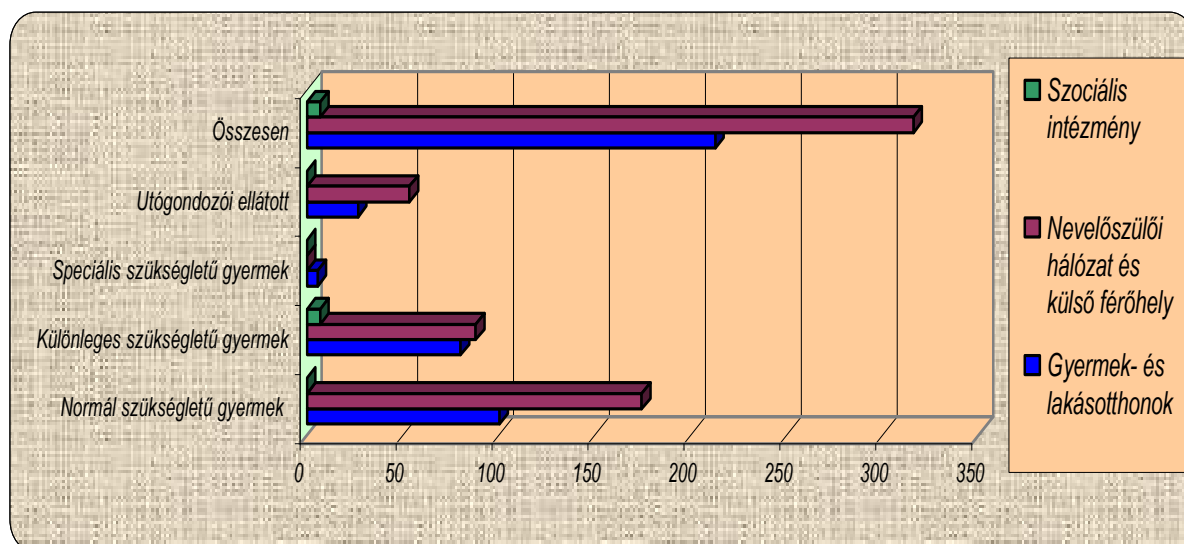
Kialakítottuk a külső férőhelyek – mint új ellátási forma – szabályozását. 2007. január 18-tól működési engedéllyel rendelkezik a külső férőhelyek hálózata. Tevékenységét a nevelőszülői hálózat mellett kezdte meg, szakmai vezetésük egységes.

1. Szakmai feladatellátás

A megye gyermekvédelmi szakellátó rendszerének fő számadatai 2007-ben a következő táblázatok ill. grafikonok szerint alakultak:

2007. évi ellátotti átlaglétsszámok alakulása:

Ellátási szüks. / Gondozási hely	Normál szükségletű gyermek	Különleges szükségletű gyermek	Speciális szükségletű gyermek	Utógondozói ellátott	Összesen
Gyermek- és lakásotthonok	100,5	80,21	5,67	26,66	213,04
Nevelőszülői hálózat és külső férőhely	174,69	88,07	0	53,62	316,38
Szociális intézmény	0	7,07	0	0	7,07
Összesen:	275,18	175,36	5,67	80,28	536,49

A fenti adatok rávilágítanak arra, hogy a kiskorú gyermekek létszámának különbsége a nevelőszülői családokban ill. az intézményes ellátási formák között a normál szükségletű – testileg és szellemileg ép – gyermekek számának különbözőségéből adódik: többségük nevelőszülőnél él, a gyermekotthoni gondozási hely esetükben lényegesen kisebb számú.

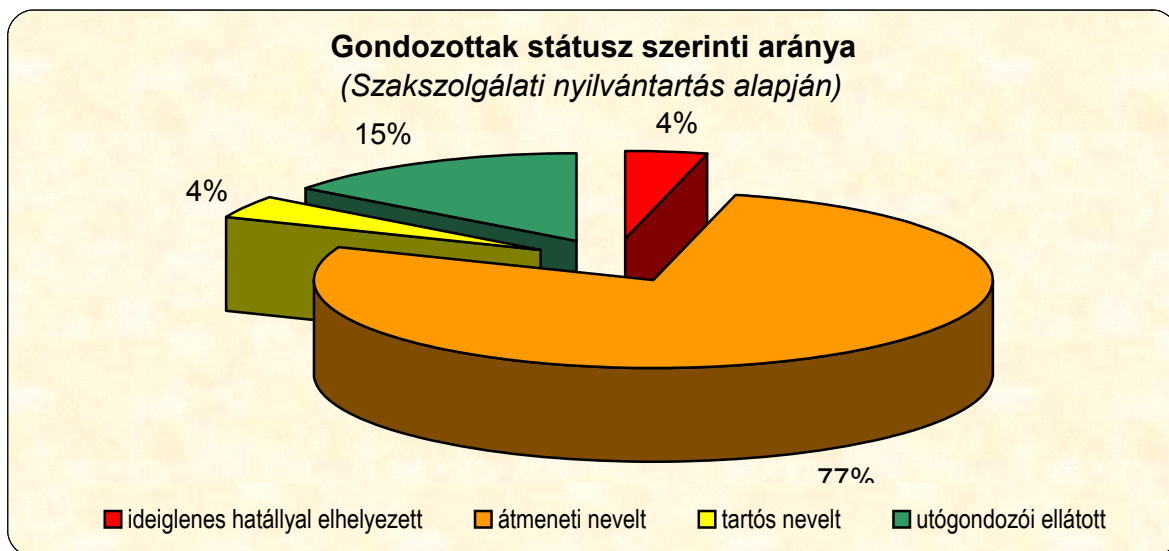
Különleges szükségletű gyermekek közel azonos arányban találhatóak mindkét típusú gondozási helyen, azonban nevelőcsaládokban inkább az életkoruk miatt (3 év alatti), míg gyermekotthonban a tartós betegség/fogyatékoság miatt különleges szükségletűek aránya nagyobb.

A nagykorú fiatalok létszámának eltolódását a külső férőhelyek elindulása okozta: régebben gyermekotthonokban ellátott fiatalok vették igénybe többségében ezt az ellátási formát.

Az alábbiakban a T. M. Gyermekvédelmi Igazgatóság szakmai feladatait az egyes szakmai egységek – Szakszolgálati szakmai egység, Gyermekvédelmi Szakértői Bizottság, Nevelőszülői hálózat és külső férőhelyek hálózata, Gyermek- és lakásotthoni hálózat – tevékenységén keresztül mutatjuk be.

2.1 Szakszolgálati szakmai egység

Szakszolgálati szakmai egységünk nyilvántartásában 2007. december 31-én 477 kiskorú gyermek (22 ideiglenes hatállyal elhelyezett, 431 átmeneti nevelt, 24 tartós nevelt) és 82 utógondozói ellátott fiatal felnőtt volt.

A 2007-es év átfogó, a gyermekvédelmi rendszer egészét érintő jogszabályi változások nélkül zajlott, így a Szakszolgálati Szakmai Egység a már kialakult és továbbfejlesztett gyakorlat alapján végezte tevékenységét.

2.1.1. 2007. évi kiemelt feladatok

- A „Gyermekeink védelmében” adatlap-rendszer változásai
2007. április 1-i hatállyal módosult az adatlapok rendszere, felépítése és a bennük leírt adattartalom is. A kollégákat egységszintű munkaértekezleteken tájékoztattuk a változásokról, illetve az ebből adódó feladatokról. A lapokban megjelenő információk széles köre a gyermek egészségi, mentális és érzelmi állapotának jobb megismerését és ezzel együtt a fejlesztési stratégia tervezhetőségét, valamint a vér szerinti családdal való kapcsolat elmélyítését szolgálja.

- A 2007. évi SZMM Lakástámogatási pályázat

A pályázatról a minisztérium honlapjáról 2007. május 23-án szereztünk tudomást, majd 2007. május 24-én levélben értesítettük azokat a fiatalokat, akik korábban, az elmúlt három évben jelezték igényüket. 14 felhívás került postázásra.

A kiküldött értesítésektől függetlenül a pályázati kiírás a Megyei Naplóban megjelent, és hírt adott róla a helyi rádió is.

A megjelölt időpontig 7 fiatal jelezte személyesen vagy telefonon pályázati szándékát. A 2007. június 22-i határidőig az Igazgatósághoz 4 pályázati anyag érkezett, amelyek közül 3 megfelelt a pályázati kiírásnak.

A pályázaton rendelkezésre álló összeg összesen 4,8 millió forint volt, ebből 2,8 millió forint a minisztérium Tolna megyének biztosított kerete, 2 millió forintot a megyei önkormányzat költségvetése tartalmazta.

A pályázatokat elbíráló bizottság Klementisz Csaba ingatlanvásárlási, Gáspár Andrea és Orsós János korszerűsítési kérelmét támogatta, amit a minisztériumi bíráló bizottság helyben hagyott, és odaítélte a kért összeget (a minisztériumi keretből 2.600.000 Ft, a megyei önkormányzati keretből 1.603.446 Ft került felhasználásra).

Az eddig megszokott gyakorlattól eltérően az ágazati minisztérium a pályázat kezelését egy közhasznú társaságnak (ESZA Kht.) adta át, emiatt még el sem kezdődhetett a pályázati összegek felhasználása, így az elszámolást sem tudtuk megtenni.

A minisztériumi pályázaton túl két fiatal kapott a tavalyi év során önálló életkezdési támogatást: Lakatos Györgyné bútorvásárlásra 100.000 Ft-ot, Békeffi Gábor Martin 150.000 Ft-ot felsőfokú tanulmányai folytatására. Mindkét fiatal számlákkal igazolta az összeg rendeltetésszerű felhasználását.

- Belső ellenőrzési feladatok

Az év második felében a nevelőszülői hálózat és a szakszolgálati szakmai egység vezetője végezte el a belső ellenőrzési feladatokat. Az ellenőrzés során a nevelőszülői és a gyámi tanácsadók, valamint a nevelőszülők adminisztrációs tevékenységét vizsgálták. Az ellenőrzések mindegyikéről feljegyzés készült, melyben ajánlások fogalmazódtak meg a munkáltató felé a tanácsadók munkavégzésének tárgyi feltételeiről és a tanácsadók feladatellátásáról.

2.1.2. A szakszolgálati szakmai egység állandó feladatai

- Javaslattétel a gyermek gondozási helyének meghatározására és megváltoztatására

A szakmai egység egyik legfontosabb feladata továbbra is a gyermek gondozási helyének meghatározására és megváltoztatására irányuló javaslattétel.

2007-ben 64 elhelyezési értekezletet tartottunk 98 gyermek sorsát illetően. 51 értekezlet zajlott a gondozási hely meghatározása, 13 pedig a gondozási hely megváltoztatása céljából. Az értekezleteken 2007. április 1-től az új TESZ-1.sz., TESZ-2-I.sz. és a TESZ-2-II.sz. adatlapok kitöltése folyik, amely alapjaiban nem okozott változást az értekezletek megszervezésében és lebonyolításában.

A gyermekjogi képviselőt 2007-ben már nemcsak a speciális szükségletű gyermekek elhelyezési értekezletéről értesítettük, hanem minden értekezlet meghívóját megküldtük számára. Leterheltsége függvényében igyekezett minél több megbeszélésen részt venni. A megyei gyermekvédelmi szakértői bizottság szakvéleményét és az üres férőhelyeket figyelembe véve a szakmai egység igyekszik a gyermek számára az adott körülmények között a lehető legjobb gondozási helyet javasolni.

Munkánk eredményességét igazolja, hogy évről évre egyre kevesebb a gondozási helyet váltani kényszerülő gyermekek száma. 2007-ben 40 esetben történt gondozási hely-váltás, 36 gyermeket érintően. Ez az összlétszámot tekintve 8 %-ot jelent. 6 gyermek került javítóintézetbe sorozatos bűnelkövetések miatt, illetve 3 speciális szükségletűvé nyilvánított gyermeket fogadott be az országos gyermekvédelmi szakértői bizottság szakvéleménye alapján az esztergomi és a kalocsai minisztériumi fenntartású speciális gyermekotthon. 4 gyermeknek sikerült örökbefogadó családot találnunk, köztük egy gyermek külföldi örökbefogadókhöz került. 3 gyermeket helyeztünk gyermekotthonból nevelőcsaládba, 8 gyermeket nevelőszülőtől egy másik nevelőcsaládba. 3 gyermek nevelését nem vállalta tovább az addigi nevelőcsalád, ők gyermekotthonba kerültek. Az év során 8 gyermek esetében a gondozási hely megváltoztatását a nevelőszülői jogviszony azonnali megszüntetése indokolta, mivel felmerült a nevelőszülő általi bántalmazás gyanúja. Minden esetben megtörtént a nevelőszülő elleni büntetőfeljelentés.

- Gyámi, gondozói tanácsadás

2007-ben öt fő látta el a gyámi, gondozói tanácsadói feladatokat. A szakmai rendeletben szereplő 100 fő / tanácsadó arányhoz közelítő esetszámmal dolgoznak a tanácsadók, illetve 1 fő kapcsolt munkakörben ellátja a szakszolgálati szakmai egység család-és utógondozói feladatait is.

A gyámok egyre több alkalommal élnek a készpénz-felvétel lehetőségével, sokszor teljesen indokolatlanul is, amihez az illetékes gyámhivatalok egy része asszisztál. A régiós szociális-és gyámhivatal megyei vezetője felé jeleztük, hogy a gyámhivatalok minden esetben kérjék ki a tanácsadók véleményét a készpénz-felhasználások előtt.

Örvendetes, hogy egyre több nevelőszülői és gyermekotthoni gyám – gondolva a gyermek jövőjére- hosszú távú befektetéseket (pl. lakás-előtakarékosság) indít el.

A gyermeki jogok biztosítása terén kirívó szabálytalanságot nem tapasztaltak a gyámi, gondozói tanácsadók, a vér szerinti családdal való kapcsolattartás terén azonban voltak hiányosságok. A gyámi, gondozói tanácsadás sarkalatos pontja a gyermek örökbe fogadhatóvá nyilvánítására vonatkozó javaslatétel: A munkatársak javaslatára a szakszolgálati szakmai egység 2007-ben 9 gyermeknél kezdeményezte az örökbe fogadhatóvá nyilvánítást, ebből 7 esetben az illetékes gyámhivatal elfogadta a javaslatot.

- Örökbefogadás

Az örökbefogadási tanácsadó munkakörét 2007-ben két személy végezte: a májusban nyugdíjazás miatt megüresedett munkakört a korábbi hivatásos gyám vette át.

Tavaly 27 fő jelentkezett örökbefogadásra, ebből 26 fő házasságban él, 1 hölgy egyedülállóként vállalkozott a gyermek befogadására. Jelenleg 21, örökbefogadási alkalmassági határozattal rendelkező személy (10 házaspár és 1 egyedülálló nő) van nyilvántartásban. 2007. végén 47 örökbe adható gyermek szerepelt a nyilvántartásban, ebből 23 fő tartós nevelt, 24 fő átmeneti neveltként örökbe fogadhatóvá nyilvánított.

	<i>Normál szükségletű</i>	<i>Tartós beteg</i>	<i>Fogyatékos</i>	<i>Speciális szükségletű</i>
<i>0-3 éves</i>	4	0	0	0
<i>4-6 éves</i>	1	0	1	0
<i>7-10 éves</i>	2	1	2	0
<i>11-14 éves</i>	6	3	8	0
<i>15-17 éves</i>	2	1	15	1
<i>Összesen</i>	15	5	26	1

Az adatokból kitűnik, hogy kevés a potenciálisan örökbe adható gyermek: az örökbe fogadni szándékozók elvárásai nem találkoznak a családra váró gyermekekkel: 6 év felett igen kicsi a valószínűsége annak, hogy a gyermeknek családot találjunk, még a Központi Hatóság segítségével is.

Az elmúlt évek tapasztalatai alapján a családok elfogadóbbakká váltak, ezt mutatja, hogy a 2007-ben jelentkezettek már nem ragaszkodnak az újszülötthöz, illetve nem meghatározó számukra a gyermek neme sem.

A tavalyi évben 5 örökbefogadás fejeződött be jogerősen, ebből 1 gyermek külföldre került, 1 esetben a Központi Hatóság közvetített ki a gyermek részére Tolna megyei örökbefogadót.

Az örökbefogadással kapcsolatos ügyiratforgalom az évben 126 volt.

- **Hivatásos gyámság**

E munkakörben is személyi változások voltak tavaly, így a második félévben fokozatosan zajlottak le a gyámváltásból adódó feladatok.

Az év folyamán 31 gyermek állt hivatásos gyámság alatt, 5 esetben látott el a hivatásos gyám eseti gondnoki feladatokat.

2007-ben a hivatásos gyám által kezelt készpénzvagyon 3.565.077 Ft, az ügyiratforgalom 165 volt.

- **Család-és utógondozás**

2007. szeptember 1-jétől továbbra is kapcsolt munkakörben, de más személy végzi a család-és utógondozást. A családgondozás továbbra is a Hétszínvilág Otthonban folyik, az év során 7 átmeneti gyermek vér szerinti családjával volt folyamatos, élő kapcsolat.

2007-ben az otthonteremtési támogatás felhasználása miatt 14 fiatal felnőtt utógondozását rendelték el a gyámhivatalok. 11 esetben ingatlan vásárlásában igényelte az utógondozó segítségét a fiatal, 1 esetben a már meglévő ingatlan korszerűsítése történt meg, 1 esetben több éves albérleti jogviszony létesült, 1 esetben pedig nem volt jogszerű az otthonteremtési támogatás felhasználása. A jogszerűtlen felhasználást követően a gyámhivatal a kapott összeg visszafizetésére kötelezte a fiatal felnőttet, aki részletfizetést kérve nem vitatta a gyámhivatal eljárását.

A fiatal felnőttek utógondozóval való együttműködése nem volt problémamentes: többször kellett őket figyelmeztetni kötelességeikre és terveik megvalósíthatatlanságára.

- **Nyilvántartás**

A nyilvántartó-csoport három munkatársa közül ketten tovább folytatták szakmai továbbképzésüket, egy munkatárs szociális asszisztensi képesítést szerzett.

A nyilvántartás rendszerében és az ellátandó feladatokban változások nem következtek be. Az új adatlapok bevezetéséből adódó feladatokhoz az ügyintézők rugalmasan alkalmazkodtak, így fennakadás nélkül zajlottak le az átmeneti és tartós nevelt gyermekek felülvizsgálatainak előkészítése.

A csoport ügyiratforgalma 2.634 volt.

2.2 Megyei Gyermekvédelmi Szakértői Bizottság

A 2007. év során a szakértői bizottság 137 szakvéleményt készített.

- **A vizsgálatkérés okai:**

69 esetben ideiglenes hatályú elhelyezés keretén belüli gondozási helyre történő javaslattétel, 31 esetben átmeneti nevelésbe vételi eljárás keretén belüli gondozási

helyre történő javaslattétel, 26 esetben a gondozási hely megváltoztatására irányuló vizsgálat és javaslattétel, 11 esetben az örökbefogadási eljárás során történt vizsgálat.

A 137 vizsgálat 134 gyermeket – 64 fiút és 70 lányt – érintett. Hat kiskorú esetében két szakértői vélemény készült ez évben.

- *A vizsgált gyermekek életkori megoszlása:*

0-3 éves:	31 fő
3-12 éves:	53 fő
12 év feletti:	53 fő

- *Az egy családból vizsgálatra kerülő testvérek száma:*

2 testvér:	10 esetben
3 testvér:	2 esetben
4 testvér:	3 esetben
5 testvér:	2 esetben
7 testvér:	1 esetben.

- *Megállapított ellátási szükségletek*

Normál szükségletű	81 fő
Különleges szükségletű	50 fő,
ebből életkora miatt	32 fő
fogyatékosága miatt	12 fő
tartós betegsége miatt	6 fő
Speciális vizsgálatra felterjesztett gyermekek	5 fő
ebből speciális szükségletűnek minősített	5 fő
speciális szükségletűnek való minősítés okai szerint:	
súlyos pszichés tünetek alapján	---
súlyos disszociális tünetek alapján	5 fő
pszichoaktív szerek használata miatt	---
az OGYSZB elé felterjesztett gyermekek szám	4 fő
(1 fő már korábban speciális szükségletűvé lett nyilvánítva.)	

- *Javasolt gondozási helyek az ideiglenes hatályú elhelyezés és az átmeneti nevelésbe vételi eljárás során*

Nevelőszülő	44 fő
Gyermekotthon	36 fő
Gyermekotthon anyás részlege	1 fő
Vér szerinti családba történő visszahelyezés	16 fő
Speciális gyermekotthoni elhelyezés	2 fő
Javítóintézeti elhelyezés az anyával együtt	1 fő

A gondozási hely megváltoztatása céljából megvizsgáltknál a bizottság 25 esetben indokoltnak találta, 1 esetben nem javasolta a gondozási hely megváltoztatását.

A gyámhivatali határozatban kijelölt gondozási hely a 126 esetből (ebben nem szerepelnek az örökbefogadási eljárás során megvizsgáltak) 105 esetben esett egybe a szakértői bizottság javaslatával. A bizottság javaslatától eltérő gondozási hely az elhelyezési értekezleteken módosult.

Évek óta érzékelhető az a tendencia, hogy a szakellátásba, gyermek- ill. lakásotthonba utalt gyermekek egyre idősebb korban (általában kamaszként) és egyre rosszabb személyiség-állapotban kerülnek a gyermekvédelmi szakellátásba.

(a bekerülési okokat ld.: melléklet 2. sz. tábl.) A leggyakrabban előforduló bekerülési ok ez évben a gyermek magatartásproblémája volt. Egy gyermeket kivéve minden esetben 12 év feletti kiskorúakról volt szó, zömében lányokról

2.3 Nevelőszülői hálózat

A Tolna Megyei Gyermekvédelmi Igazgatóság nevelőszülői hálózatának létszáma az évfolyamán összesen 2 kiskorúval növekedett: érkezett: 43, távozott: 41 gyermek / fiatal. Nagyon alacsony volt az elmúlt évben a vér szerinti családba hazakerültek száma (1fő). Az elmúlt évben összesen 177 nevelőszülőnk volt, ebből 6 hivatásos, 171 hagyományos nevelőcsalád. A jogviszony 21 nevelőszülő esetében szűnt meg az év folyamán. A nevelőszülők többsége vállalta a gondozott kiskorú gyermek gyámságát is, mindössze 13 gyermek esetében (hat nevelőcsaládnál) látja el hivatásos gyám e teendőket.

- A nevelőcsaládok megoszlása a gondozottak száma szerinti:
A nevelőcsaládok többségében, 71 családban 1 gyermek nevelkedik. 2 gyermeket 53-an nevelnek, 3 fő ellátására 24 család vállalkozott. 4, és 5 gyermek befogadására 5-5, 6 gyermekre 2 család bizonyult alkalmasnak. Üres nevelőcsaládjaink száma 17, ez 44 férőhelyet jelent. Még mindig nehéz a csecsemőknek, a beteg gyermekeknek és a nagyobb létszámú testvéreknek nevelőszülői elhelyezést találni.
- Nevelőszülők képzése, továbbképzése
A nevelőszülői hálózat újabb nevelőszülőkkel gyarapodott, 2007-ban egy felkészítő tanfolyamot tartottak munkatársaink.
Az első féléves továbbképzést területi bontásban tartottuk, az új adatlap-rendszer ismertetésével foglalkoztunk.
A második féléves továbbképzést is a tanácsadók székhelye szerint tartottuk „10 éves a Gyermekvédelmi törvény” címmel. A tanácsadók különböző témákban előadókat hívtak meg (Gordon-módszer, gyermeki jogok a gyermekjogi képviselő előadásában, értelmi fogyatékosok szervezetének a működése, gyámhivatal-nevelőszülők, nevelőszülői hálózat kapcsolata a gyermekjóléti szolgálattal).
- Gyermekek és fiatal felnőttek létszáma az egyes területeken (2007. december 31-i állapot)
A nevelőszülők segítségét és ellenőrzését 7 fő nevelőszülői tanácsadó és a hálózat szakmai vezetője végzi. Ők látják el a területükön élő gyermekek – kapcsolattartásra irányuló – családgondozását és a nevelőcsaládban ill. külső férőhelyeken lakó fiatal felnőttek utógondozását is. Háromhetente ill. szükség szerint látogatják klienseiket.
A 2007-es évben több terület-átrendezés történt, mivel az egyes munkatársak leterheltsége egyenlőtlené vált.

<i>Terület</i>	<i>Kiskorúak</i>	<i>Utógondozói ellátottak</i>	<i>Összesen</i>
<i>Paks és környéke</i>	39	7	46 fő
<i>Dombóvár és környéke</i>	33	3+1	37 fő
<i>Szekszárd város</i>	39	12	51fő
<i>Tamási és környéke</i>	42	8	50 fő
<i>Tolna és környéke</i>	44	3	47 fő
<i>Szekszárd városkönyék</i>	38	5	43 fő
<i>Bátaszék és környéke, külső férőhely</i>	28	5+11	44 fő

- Nevelőszülői jogviszony háromévenkénti kötelező felülvizsgálata
A működő nevelőszülői családok közül 11 családnak volt esedékes a 2007. évben a jogviszony felülvizsgálata.

A felülvizsgálat két részből állt:

- a befogadó alkalmasság vizsgálata (aktuális környezettanulmány és egészségi vizsgálat),
- a nevelőszülői hivatás alkalmasságának vizsgálata.

A felülvizsgálaton minden nevelőszülő megfelelt, erről írásban visszajelzést kaptak.

- Külső férőhelyek hálózata

2007. január 18-tól engedélyt kaptunk külső férőhelyen biztosított utógondozói ellátásra. A külső férőhelyek hálózatát a nevelőszülői hálózat szakmai vezetője irányítja. A fiatal felnőttek utógondozását a nevelőszülői hálózat állományába tartozó 7 fő szakképzett nevelőszülői tanácsadó / család- és utógondozó láthatja el.

A fiatalok albérletben vagy kollégiumban élnek, havonta pénzbeli ellátást kapnak az Igazgatóságtól.

A hálózat három fiattal indult, az év végére 12 főre gyarapodott a létszámuk, további bővülés várható. Tapasztalataink alapján a fiatalok részére a külső férőhely kedvező és népszerű ellátási forma lesz a jövőben is.

2.4 Gyermek- és lakásotthoni hálózat

- Működési engedélyek

Gyermek- és lakásotthoni hálózatunk két gyermekotthonának (6. sz. Különleges Gyermekotthon, Szekszárd – 7. sz. Gyermekotthon, Sárszentlőrinc) és a 3. sz. gyermekotthon két lakásotthonának (Fadd, Új u.) járt le 2007. december 31-vel a határozott időre szóló működési engedélye. A határozatlan idejű működési engedélyeket 2008. január 1-jétől megkaptuk.

Továbbra is jellemző gyermekotthonainkra a speciális szükségletű gyermekek integrált elhelyezése a normál kiskorú csoportokban, mely nagy terhet ró mind a csoportban dolgozó felnőttekre, mind az ott élő gyermekekre. Nagy szükség lenne a régióban mind a súlyos pszichés, mind a súlyos disszociális tüneteket mutató gyermekek számára a megfelelő speciális gyermekotthonok létrehozására. (A pszichiátriai beteg gyermekek helyzete országosan megoldatlan, egyáltalán nincs intézmény az ő szakszerű ellátásukra. A Dél-Dunántúli Régióban Szigetváron épül speciális gyermekotthon, mely súlyos pszichés tüneteket mutató gyermekek ellátását fogja végezni, remélhetőleg 2008 augusztusától.)

Az utógondozói ellátottak nagy száma (főként a fogyatékoságuk miatt kiskorúként különleges szükséglettel bíró fiatalok) tette szükségessé 2005-ben, hogy a gyermekotthonokban / lakásotthonokban nagykorúvá válók – férőhelyhiány esetén, határozott ideig – volt csoportjukban integráltan részesüljenek utógondozói ellátásban. A működési engedélyek erre lehetőséget adnak, azonban normál szükséglet esetén arra törekszünk, hogy a fiatal fokozatosan, de minél hamarabb önállóvá váljon.

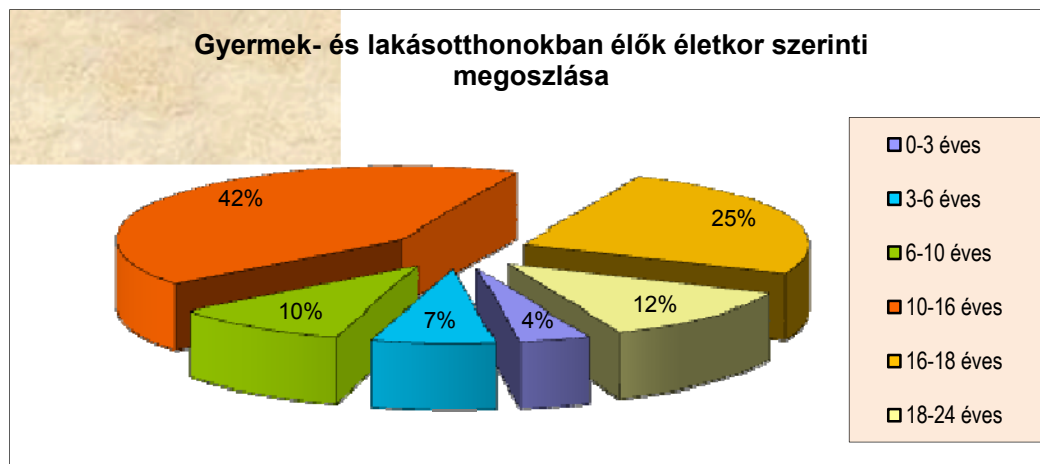
Fiúk számára elegendőnek bizonyul az 1. sz. Gyermekotthon 12 fős utógondozó csoportja, a Fadd, Új utcai (6 férőhelyes) csoport – a külső férőhelyek belépésével – kiürült, így 2007. december 31-ig szóló működési engedélyének lejártá után új engedélyt nem kértünk rá.

Lányok esetében továbbra is előfordul, hogy a gyermekotthonokban / lakásotthonokban nagykorúvá válók – férőhelyhiány esetén, határozott ideig – volt

csoportjukban integráltan részesülnek utógondozói ellátásban. Ez a megoldás azonban szakmailag kifogásolható, hiszen ebben az esetben a fiatalok önálló életre neveléséből hiányzik a fokozatosság. A lányok esetében nagyon kevésnek bizonyul a 6 fő utógondozói ellátott férőhely, szükség lenne a férőhelyek bővítésére.

- **Ellátottak a szakmai egységben**

Évek óta érzékelhető az a tendencia, hogy a szakellátásba, gyermek- ill. lakásotthonba utalt gyermekek egyre idősebb korban (általában kamaszként) kerülnek az intézményekbe.

Az adatokból látszik, hogy gyermekotthonainkban élő gyermekek több mint a fele kiskamasz korban, vagy kamaszkorban van. Súlyosbítja a helyzetet az utóbbi években jellemző tendencia, miszerint 15-17 éves korban kerülnek be a fiatalok, amikor problémáik az alapellátás keretein belül már nem tolerálhatóak, viszont rehabilitációjuk, reszocializációjuk a már kialakult személyiség szerkezetük és a hátralévő idő rövidege (1-3 év) miatt szinte megoldhatatlan feladatot ró kollégáinkra. Gyermekotthonainkban nincsenek meg a kamaszkorú, rögzült személyiségű fiatalok reszocializációjához, személyiségük korrekciójához szükséges feltételek, a megfelelő képzettségű szakemberek. De sajnos az egészségügyi háttér sem áll rendelkezésre sem országosan, sem megyénkben ennek a súlyos szakmai problémának a megoldásához. Gyermekeinket, fiataljainkat gyakran kell Budapestre vinnünk, ha valamilyen pszichiátriai diagnózisra, kezelésre van szükségük, de sajnos (amellett hogy nagyon költségesek) ezek a megoldások túlzottan jellegűek, és hosszú távon megnyugtatóan nem segítenek gyermekeink egészséges személyiség fejlődésében.

- **Szakmai feladatellátás:**

Az elmúlt években a gyermekotthonok csoportjainak átalakítása a szakmai jogszabályoknak megfelelően megtörtént. A T. M. Közigazgatási Hivatal Megyei Szociális- és Gyámhivatala minden gyermekotthonunkban elvégezte az éves munkaterv szerinti szakmai ellenőrzést. Hiányosságként jellemzően a szakmai dolgozók nem megfelelő létszámát állapították meg az elkészült jegyzőkönyvek.

Az egyes gyermekotthonok szakmai tevékenységüket éves munkaterv alapján végzik, melyekben megjelennek az adott évre a szakmai vezető által megjelölt leglényegesebb feladatok és a tervezett programok egyaránt. Éves tevékenységükről – megadott szempontsor alapján – szakmai beszámolót készítettek.

Regionális Módszertani Gyermekotthonunk folytatta a munkát a már kialakított szakmai műhelyekben, előadásokat, szakmai konzultációkat szervezett. Több hasznos kiadványt is összeállítottak a régió szakemberei számára. Tovább bővült a szakmai könyvtár is.

Gyermekotthonaink egyre szélesebb körű szabadidős- és sporttevékenységeket szerveznek gondozottaink számára, melyek a személyiség sokirányú fejlesztésére adnak lehetőséget. Ezek többek között: kézműves szakkörök, tematikus táborok, szavalóverseny, társastánc-tanfolyam, stb. Megfigyelhető, hogy a megye kisebb településein működő lakásotthonok egyre inkább beépülnek a községek életébe, szabadidős tevékenységeik során is a helyben szervezett programokat részesítik előnyben.

Otthonainkban rendszeressé váltak a fejlesztő foglalkozások, melyet fejlesztő pedagógusaink végeznek éves munkatervük alapján. A fejlesztő munkán túl aktív szerepet vállalnak a szabadidős programok szervezésében is. Intézményeinkben 10 gyermek volt az évben magántanuló, az ő vizsgákra való felkészítésükben is részt vesznek a fejlesztő pedagógusok.

Családgondozóink elsősorban a folyamatos és időszakos kapcsolattartások szervezésében, előkészítésében és nyomon követésében vesznek részt. Tevékenységüket dokumentálják. 2006-ban létrejött a családgondozói munkacsoport, melynek keretében a kollegák feladataikat közösen megbeszélve és értékelve végzik. A helyi gyermekjóléti szolgálatokkal jó kapcsolatot építettek ki, ami azonban eléggé egyoldalú: az alapellátás szakemberei 2007-ben is mindössze néhány alkalommal jártak a gyermekotthonainkban – ezzel nem könnyítik meg sem a családi kapcsolatok fenntartását, sem a gyermekek hazagondozását. A különböző gondozási helyen (nevelőszülőnél, más gyermekotthonban) élő testvérek kapcsolattartása javult az elmúlt években, a gyermekotthonok családgondozói folyamatosan segítik a testvéri kapcsolatok kialakulását, megerősödését.

Öt gyermekotthonunkban pszichológus kollégák is foglalkoznak a gyermekekkel. A legjellemzőbb problémák, amelyekben segítséget nyújtanak: krízis helyzetek kezelése, beilleszkedési nehézségek, magatartás- és érzelemzavarok, figyelem- és aktivitás zavarai, identitászavar, kötődési problémák, enurézis, szexuális abúzus miatti pszichés problémák, destruktív / öndestruktív magatartás, szorongás. Sajnos, valamennyi pszichológust csak megbízási szerződéssel foglalkoztatjuk, azonban – össz-intézményi szinten – 3 munkatársunk vesz részt zárt beiskolázású pszichológusképzésben a Károli Gáspár Ref. Egyetemen.

A gyermekotthon-vezetők szakmai és szervezési feladataikon túl ellátják a gondozott kiskorúak gyámságát is. Ez általában nem okoz problémát, de szinte minden gyermekotthonban van olyan (többnyire speciális szükségletű) kiskorú, akik esetében a törvényes képviselőt ellátása (rendőrségi kihallgatások, bírósági tárgyalások sorozata) nagy terhet ró a kollegákra. Továbbra sem megoldott – jogszabályi szinten sem – a gyámok helyettesítése szabadságuk idején.

Gyermekotthonaink az évek során széles körű kapcsolatrendszer építettek ki:

- Az Igazgatóság többi szakmai egységével 2007-ben javult ugyan a szakmai együttműködés, de a jövőben még intenzívebb kapcsolatot kell kialakítani.
- Mindennapos a kapcsolat az otthonokat befogadó települések oktatási-kulturális intézményeivel.
- A városi gyámhivatalok munkatársaival is zökkenőmentes munkakapcsolatban állnak.
- A megye gyermekjogi képviselője minden intézményünket meglátogatta.

- Más megyék gyermekotthonaival állnak szakmai együttműködésben, civil szervezetek, egyházak, kisebbségi önkormányzatok, magánszemélyek nyújtanak számukra – nem kizárólag anyagi – segítséget.

2. Személyi feltételek alakulása:

2007. évben az Igazgatóság 4 fő létszámleépítést hajtott végre. 2007. december 31-én az engedélyezett záró létszámunk 207,5 fő volt, ebből szakmai létszám 185, gazdasági-technikai 22,5 fő.

A szakmai dolgozók szakképzettségi szintje 2007-ban némileg csökkent. Az év folyamán több szakdolgozónk ment nyugdíjba, az ő pótlásukra (elsősorban gyermekfelügyelői munkakörbe) nem minden esetben tudunk szakképzett munkatársat felvenni, azonban 2008-ban valamennyien megszerzik a munkakör ellátásához szükséges végzettséget. Az új felvételeknél törekszünk arra, hogy szakképzett dolgozót vegyünk fel, vagy a szakképzettség megszerzése folyamatban legyen. Szociális továbbképzés keretében az elmúlt évben 15 fő teljesítette továbbképzési kötelezettségét.

Gyermekotthonaink többségében hiányoznak a pszichológus munkatársak. Zárt beiskolázású pszichológus-képzésben jelenleg három kollégánk végzi ez irányú tanulmányait, az ő munkába állásuk jelent majd erre a kérdésre megoldást.

Súlyos problémát jelent, főleg a lakásotthonokban, hogy a megszakítás nélküli munkarendben dolgozó gyermekfelügyelők munkaideje nem fedi le a napi 24 órát, betegség, képzés miatti távollét vagy szabadság esetén helyettesítésüket csak fizetett túlmunkával tudjuk megoldani. Szükség lenne gyermekotthononként minimum 1 fő gyermekfelügyelő alkalmazására, aki a hiányzó kollégákat helyettesíti.

Tárgyi feltételek alakulása:

Gyermekotthonainkban, lakásotthonainkban a csoportgazdálkodás keretén belül a kisebb berendezési tárgyak beszerzése, a csoportok díszítése, otthonosabbá tétele megvalósítható, de évről évre nehezebben. Gyermekotthonaink, lakásotthonaink felszereltsége, berendezése általában jó, megfelel egy átlagos háztartás színvonalának. A csoportgazdálkodási érdekeltté teszi mind a csoportban dolgozó felnőtteket, mind a gyermekeket a takarékoskodásra annak érdekében, hogy életkörülményeik javuljanak, környezetük esztétikusabb legyen.

Néhány csoportban a gyermekek rongálása miatt a berendezési tárgyak cseréjére, karbantartásra gyakran van (lenne) szükség.

Épületeink karbantartását (festés, víz- és villanyszerelés, asztalosmunkák) többnyire saját dolgozóink végzik. A Fadd, Új utcai utógondozó lakásotthonunk felújítását karbantartóink elvégezték.

Elkészült a tamási lakásotthon tetőcseréje, a hőgyészi ún. „kiskastély” tetőzete is kijavításra került.

Lakásotthonaink némelyike (Iregszemcse, Fadd) az épületek és a műszaki berendezések állaga miatt rendszeres karbantartást igényel. Gyermekotthonaink többségében a nyílászárók cseréjére lenne szükség.

Az intézményi gépkocsik kihasználtsága maximális. Két régi mikrobuszunk (Toyota, Ford – mindkettő 10 év feletti) egyre többször igényel javítást.

3. Éves költségvetés

A Tolna Megyei Gyermekvédelmi Igazgatóság működése a 2007. évben biztosított volt. Intézményünk költségvetését a fenntartó által adott támogatás jelenti, minimális saját bevétellel rendelkezünk (alkalmazottak étkezési térítése, utógondozói ellátottak térítési díja).

2007. évben is segítségünkre voltak a pályázatok által biztosított források és támogatóink felajánlásai.

- Regionális módszertani feladatok ellátására a Módszertani Gyermekotthonunk 3 millió forint támogatást kapott a Szociális és Munkaügyi Minisztériumtól (2006-2007. évi felhasználásra).
- Szekszárd belgiumi testvérvárosából, Waregemből az idei évben is nagy mennyiségű ruhaadományt kaptunk.
- Gyermekotthonaink szponzori felajánlásként cégektől, civil szervezetektől ill. magánszemélyektől pénzádományt, németországi nyaralást, számítógépet, bútorokat, játékokat és egyéb kisebb ajándékokat kaptak.
- Dolgozóink szervezésében alapítványi estet rendeztünk, ahol jelentős összeg gyűlt össze, így sikerül alapítványt létrehozni, ez gyermekeink tehetséggondozásában, táboroztatásban, fejlesztésében, tanulmányainak támogatásában nyújthat segítséget a következő években.

A fenti források együttese – takarékos felhasználás mellett – elegendő volt gondozottaink ellátására és a személyi kiadások fedezésére. Nem tudunk azonban hozzájárulni a gyermekek szabadidős programjaihoz (nyaralás, szakkörök, rendezvények stb.), ezek költségeit a csoportoknak kellett ellátmányukból kigazdálkodni.

4. Kiadások alakulása:

A feladatellátásra 2007. évben teljesített éves kiadások összege 830.991 E Ft.

Kiadásaink túlnyomó többsége személyi jellegű (munkabér és járulékai, ellátottak pénzbeli juttatása, nevelőszülői díj).

A nevelőszülői hálózatban élő gyermekek ill. a nevelőszülők havonkénti utalással, határidőre megkapták a szükséglet szerinti – jogszabályban rögzített összegű – nevelési díjat és ellátmányt ill. a nevelőszülői díjat. Ezen felül a családba kerülő gyermekek első felruházására a szakmai szabályzatban rögzítettek szerint fizettünk egyszeri összegeket.

A külső férőhelyeken élő fiatal felnőttek szükség szerinti ill. teljes körű ellátását pénzbeli juttatással biztosítjuk.

A gyermek- és lakásotthonokban élő gyermekek teljes körű ellátása biztosított volt. A csoportgazdálkodás ez évben is működött, de évről évre kisebb összeget tudnak megtakarítani és egyéb célokra (nyaralás, a lakókörnyezet szépítése) fordítani a csoportjaink.

5. Összegzés, tervek, problémák

Összességében intézményünk szakmai tevékenységének színvonala megfelelő volt. Szakmai feladatainkat, munkatervben meghatározott vállalásainkat teljesítettük, a területi gyermekvédelmi szakszolgálati feladatokat, a gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyermekek otthont nyújtó ellátását ill. a fiatal felnőttek utógondozói ellátását biztosítottuk.

Tovább kell dolgozni az Igazgatóság szakmai egységei közötti együttműködés alakításán.

Szakszolgálati szakmai egységünkben 2008-ban is kiemelt feladat lesz az ellenőrző tevékenység. Idén is szükség lesz a szakmai munka átszervezésére.

Ez évben is szeretnénk bővíteni a nevelőszülői hálózatot: erre a férőhelyszám növelése és a jelenlegi nevelőcsaládok „kiöregedése” miatt lesz szükségünk. Minisztériumi támogatással elindult egy újabb FIKSZ-tréner képzés, megyénkbeli egy páros vesz részt benne.

Gyermek- és lakásotthoni hálózatunkban a feladatellátás hatékonyabbá tétele érdekében a szakdolgozók szakmai jogszabálynak megfelelő létszámának kialakítása lesz a legfontosabb feladatunk.

2008-ban újabb warezemi utazáson vehetnek részt gondozottaink. Ennek lebonyolítása az otthont nyújtó ellátást biztosító szakmai egységek feladata lesz. Idén először közös táborozást is szeretnénk szervezni a különböző gondozási helyeken élő gyermekek számára.

Pályázati úton (TIOP, TÁMOP) és fenntartói támogatással több gyermek- és lakásotthonunk felújítására, korszerűsítésére nyílik – előre láthatólag – lehetőség az elkövetkező években. Ezeket a lehetőségeket szeretnénk kiaknázni, hiszen épületeink ill. berendezési tárgyait állapotuk maximálisan indokolja a fejlesztést.

Határozati javaslat:

A Tolna Megyei Közgyűlés /2008. (IV. 25.) közgyűlési határozata a Tolna Megyei Gyermekvédelmi Igazgatóság tevékenységéről

A Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése a Tolna Megyei Gyermekvédelmi Igazgatóság tevékenységéről szóló beszámolót elfogadta.

Szekszárd, 2008. március 25.

**Farkas Rita
igazgató**

Mellékletek a szakmai beszámolóhoz

1. sz. táblázat

Örökbe fogadható gyermekek megoszlása életkor és szükséglet alapján

	Normál szükségletű	Tartós beteg	Fogyatékos	Speciális szükségletű
0-3 éves	4	0	0	0
4-6 éves	1	0	1	0
7-10 éves	2	1	2	0
11-14 éves	6	3	8	0
15-17 éves	2	1	15	1
Összesen	15	5	26	1

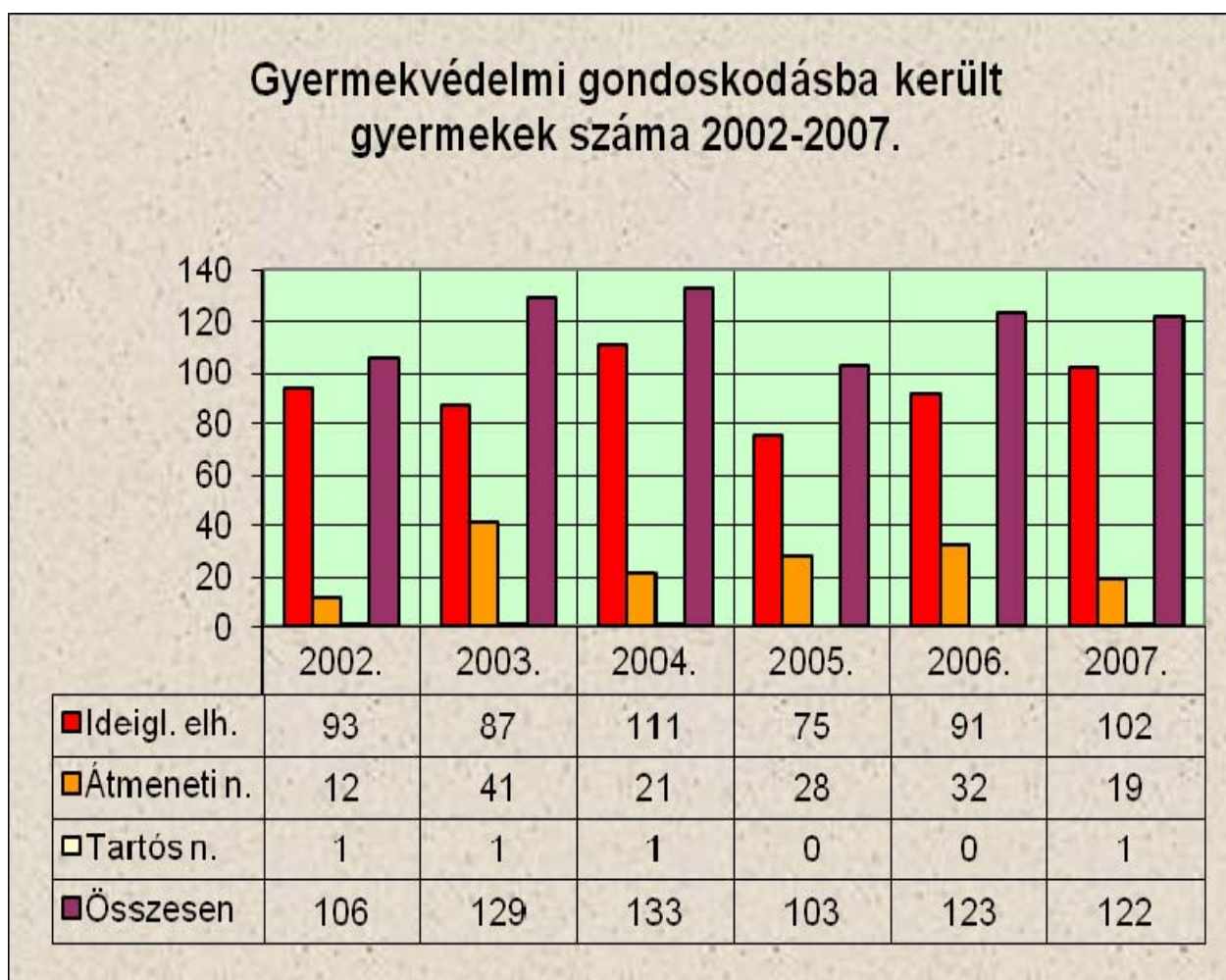
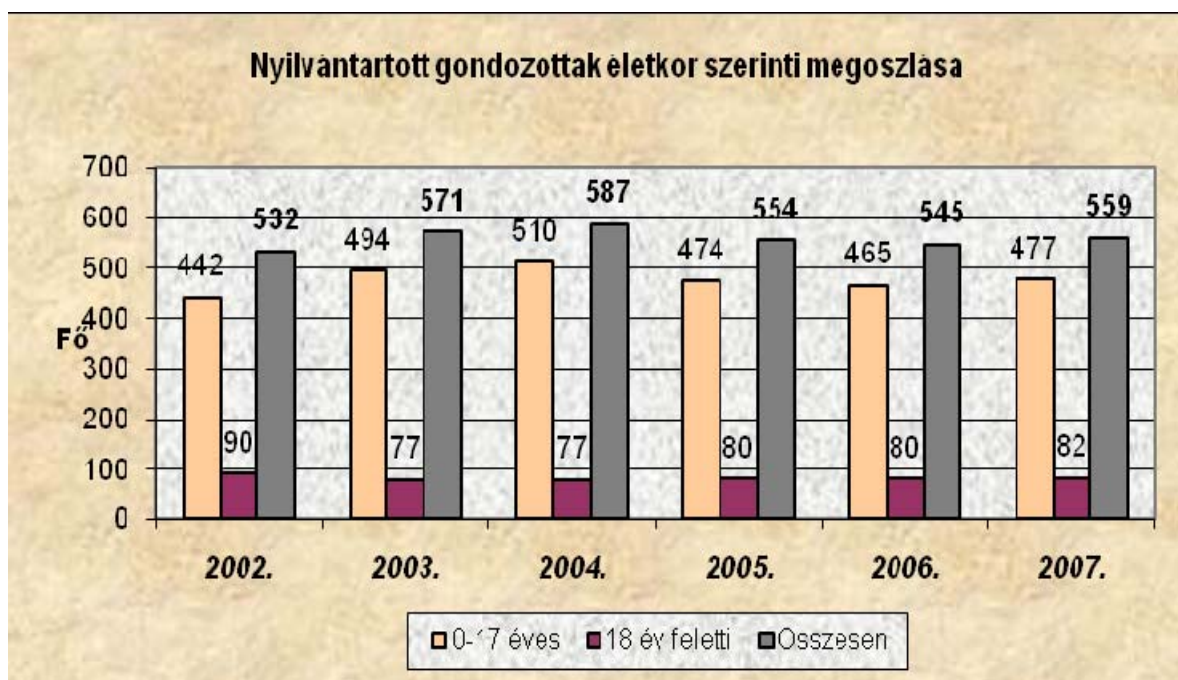
2. sz. táblázat

Vezető bekerülési okok ideiglenes hatályú elhelyezés, illetve átmeneti nevelésbe vételi eljárás során

gyermek magatartási problémái:	17 fő
italozó szülő:	16 fő
szülő nem tudja ellátni:	16 fő
szülő nem gondozta:	12 fő
szülő lakásproblémái:	10 fő
beteg szülő:	9 fő
megromlott családi kapcsolat:	7 fő
gyermek iskolakerülő:	6 fő
szülő kiskorú:	3 fő
szülő elhagyta:	2 fő
szülői bántalmazás:	1 fő
gyermek bűncselekménye:	1 fő

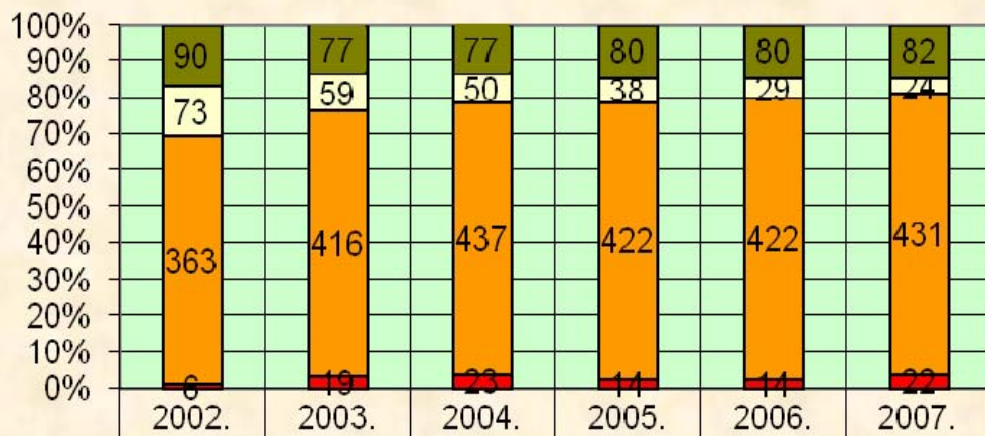
A leggyakrabban előforduló bekerülési ok ez évben a gyermek magatartásproblémája volt.

Statistikai adatok 2002-2007.

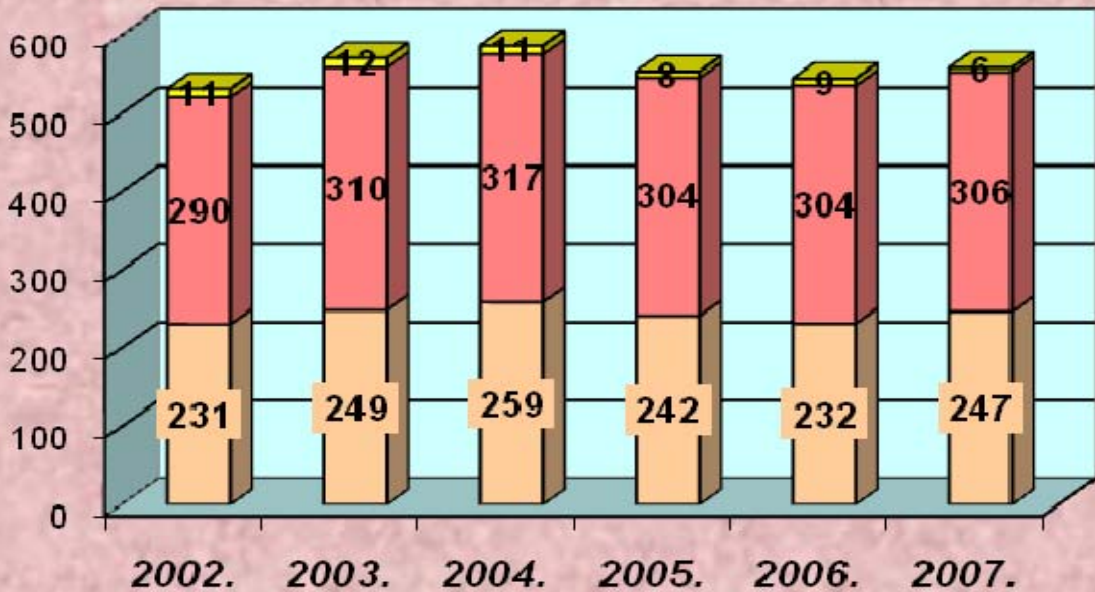
Gondozottak státusz szerinti megoszlása 2002-2007.

■ Utógond.ell.	90	77	77	80	80	82
□ Tartós n.	73	59	50	38	29	24
■ Átmeneti n.	363	416	437	422	422	431
■ Ideigl. elh.	6	19	23	14	14	22

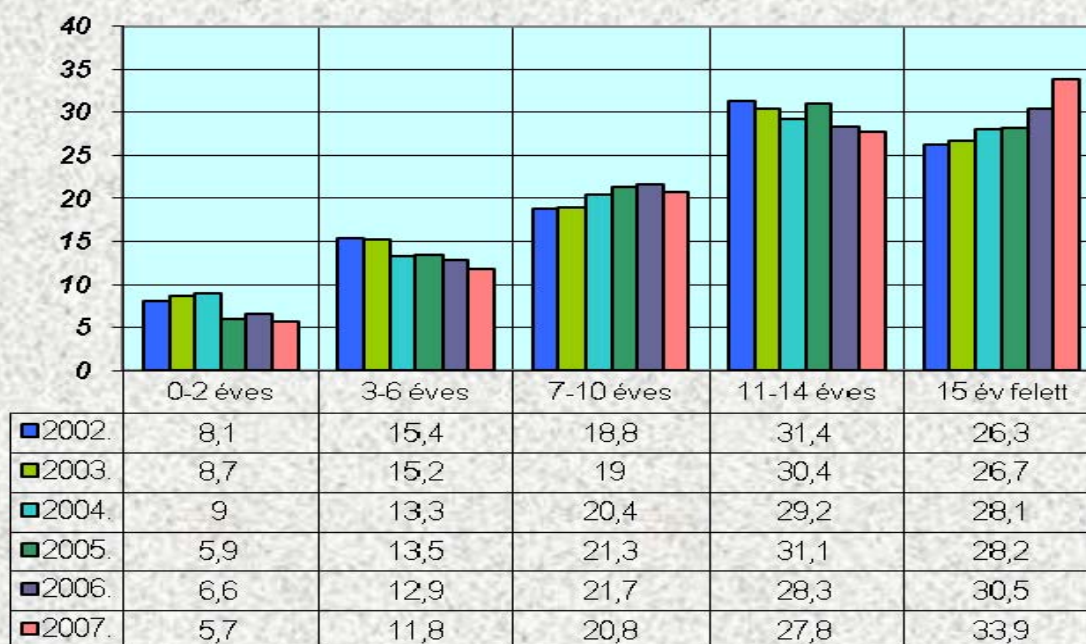
Gondozási hely szerinti megoszlás

Fő

■ Gyermekotth.   ■ Nevelőcsalád   ■ Szociális int.

Kiskorúak életkor szerinti százalékos megoszlása

Kiskorúak életkorszerinti százalékos megoszlása

